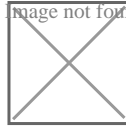

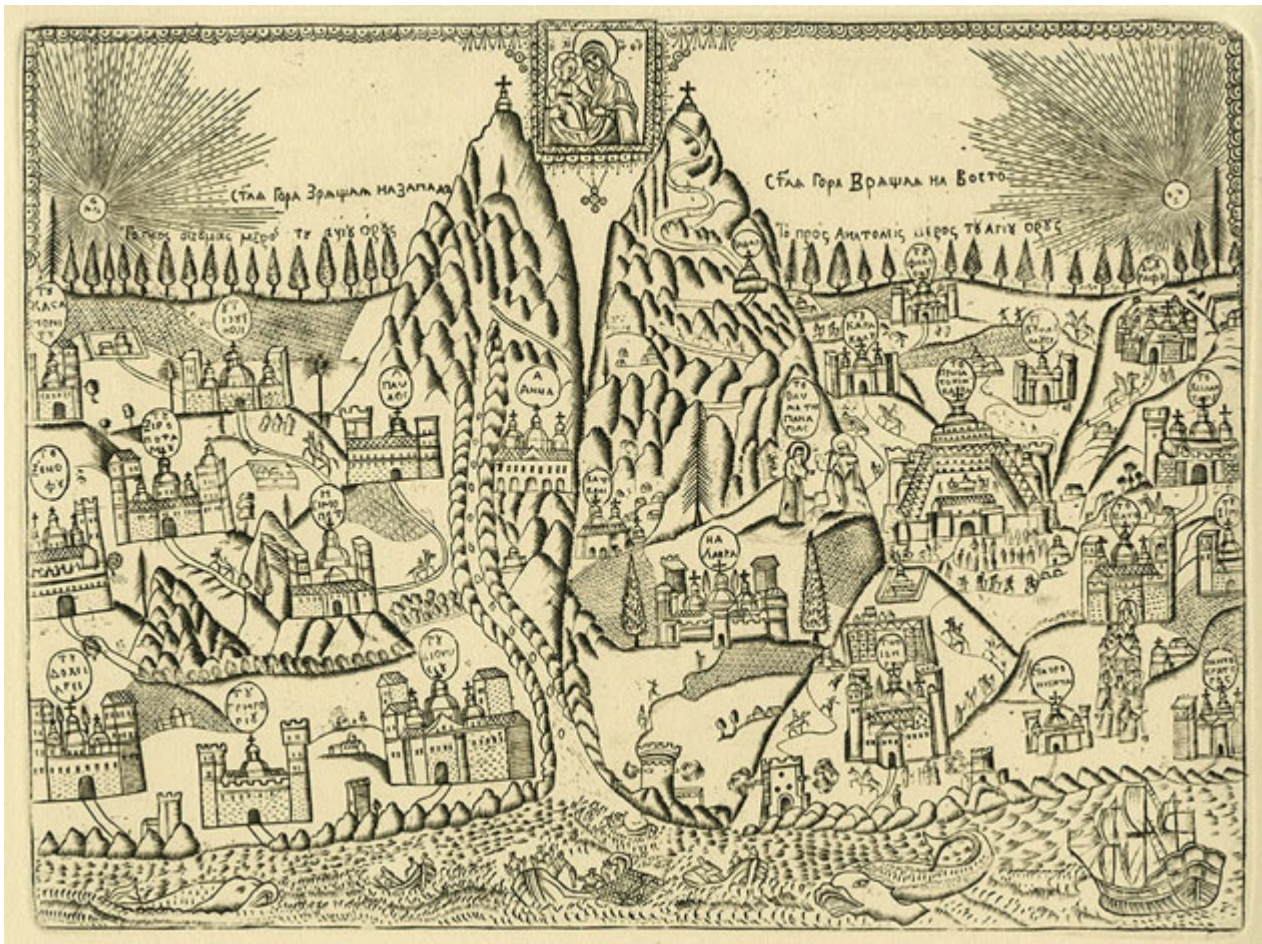
Η χαλκογραφική τέχνη στον Άθω

/ Πεμπτουσία

image not found or type unknown

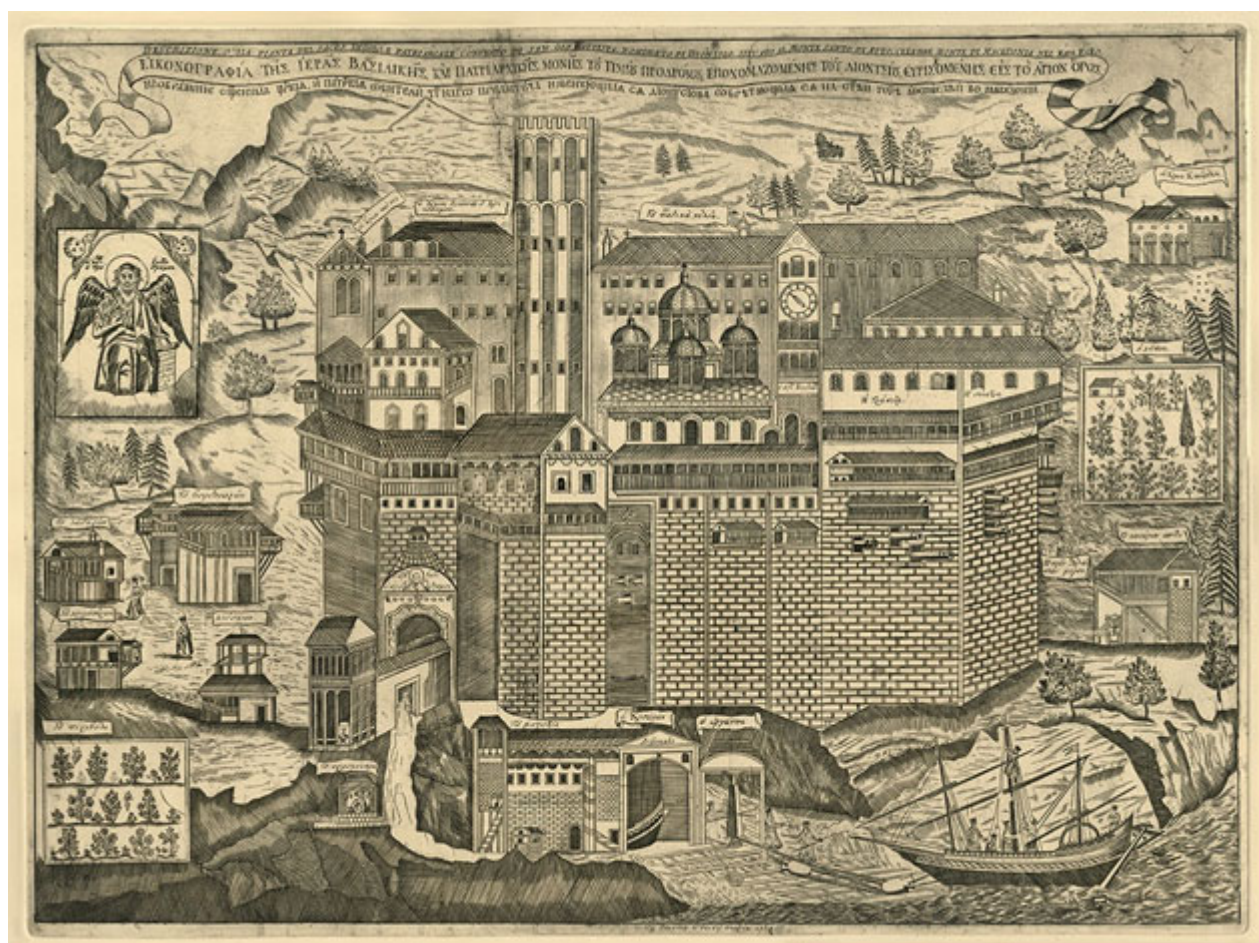
Μία άλλη, λιγότερο γνωστή, όψη της εικαστικής παραγωγής στον Άθω στο μεταίχμιο του 19ου-20ου αιώνα αποτελεί η ανάπτυξη της χαλκογραφικής και μεταγενέστερα της φωτογραφικής τέχνης από ορισμένους μοναχούς και κοσμικούς ζωγράφους συγχρόνως με τη ζωγραφική τέχνη. Η μελέτη των χρονικών συναφειών επιτρέπει, μέχρι ένα βαθμό, τον εντοπισμό ορισμένων μοναχών με ταυτόχρονη επίδοση στις παραπάνω σχετικές μεταξύ τους ενασχολήσεις.

Στα τέλη του 19ου αιώνα εντοπίζονται δυο από τους τελευταίους μοναχούς χαλκογράφους χάρτινων θρησκευτικών εικόνων, που είχαν αρχίσει να εργάζονται στον Άθω από το 1779, με παραγωγή πάνω από διακόσιες εβδομήντα χαλκογραφίες. Πρόκειται για τον χαράκτη και σταμπαδόρο (εκτυπωτή

χαλκογραφιών) Διονύσιο - με βεβαιωμένη δράση από το 1870 έως το 1890 - και τον λιγότερο γνωστό στην έρευνα Σιμωνοπετρίτη παπά Χαράλαμπο (1881-1902).

Η ανασύνθεση της ιστορίας των αθωνίτικων χαρακτηριστικών χρειάζεται τις πηγές της και η πιο κατάλληλη, πέραν των επιγραφών στα ίδια τα έργα, είναι οι εγγραφές στο κεφάλαιο με τα έξοδα στα οικονομικά κατάστιχα των μονών. Μέχρι στιγμής διαθέτουμε στοιχεία από τα οργανωμένα αρχεία των Μονών Παντοκράτορος, με παραγγελίες 22.146 χαλκογραφιών στο διάστημα 1809-1875 , και Σίμωνος Πέτρας με παραγωγή 17.000 χαρακτηριστικών, στην οποία συμμετείχε ο παπά Χαράλαμπος με έδρα το κελί του Προφήτη Ηλία στις Καρυές (1881-1902).

Το επιστημονικό ενδιαφέρον των χαλκογραφιών ως νέο εικαστικό είδος είχε επισημάνει ο Μ. Γεδεών αρχικά το 1885: «Καλόν όμως νομίζω να γνωσθώσι πάντων τούτων έργα τε και ονόματα ... Εικόνες παριστώσαι τάς μονάς, ή αγίους ή σκηνας εκ της παλαιας και νέας θείας Γραφής χαλκόγραπτοι σώζονται πολλάί, πολλών ονόματα σώζουσαι τεχνιτών ά και ταύτα καλόν να καταστώσι γνωστά» και στη συνέχεια το 1916: «Τα χονδροειδή προϊόντα της χαλκογραφικής τέχνης τα, δαπάναις αγιορειτών καλογήρων, η ξενοκουριτών μοναχών, εκδιδόμενα, εξετάζοντας, έχομεν την ελπίδα ν' ανεύρωμεν ονόματα λογίμων η φιλογενών ανδρών η τεχνιτών». Την ορθότητα της κρίσης του Γεδεών επεσήμανε έναν αιώνα

αργότερα η Ντόρη Παπαστράτου.

Επιπλέον, έχει διαπιστωθεί η μεγάλη θεματική επίδραση των χάρτινων θρησκευτικών εικόνων ευρείας κυκλοφορίας στην ανάπτυξη τής ζωγραφικής φορητών εικόνων. Τέλος, εκτυπώσεις από χαλκογραφημένες πλάκες του 19ου αιώνα, σωζόμενες σε αγιορείτικες μονές έγιναν τη δεύτερη-τρίτη δεκαετία και στις δύο τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα στον Άθω.